

Eesti merestrateegia meetmekava ajakohastamine

Urmas Lips

Tallinna Tehnikaülikool

KSH aruande avalik arutelu 13.01.2023

**TAL
TECH**

TARTU ÜLIKOOL

Merestrateegia meetmekava meetmed 2016

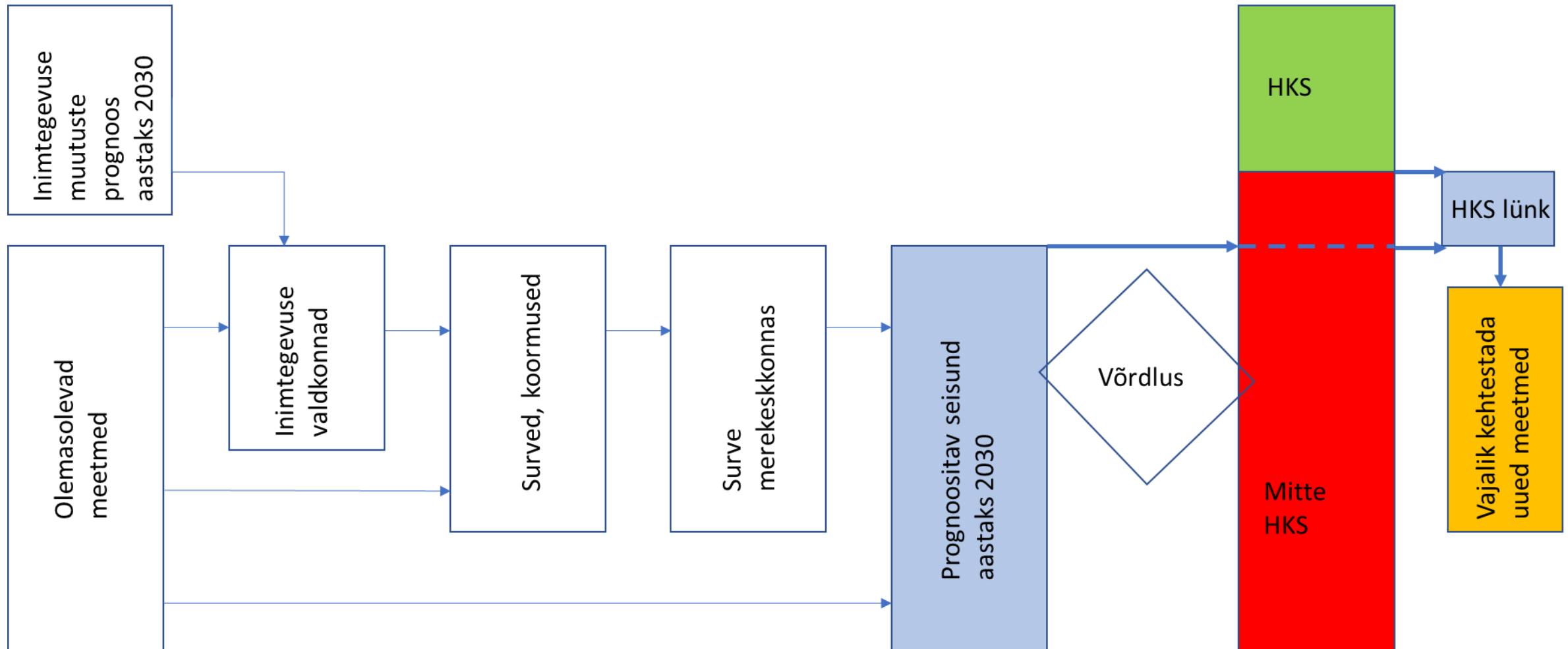
Meetme nr	HKS tunnus	Eesti merestrateegia meetmekava 2016-2022 uued meetmed
1	D1 (D4, D6)	Merekaitsealade võrgustiku loomine Eesti majandusvööndis
2	D1 (D5)	Vesiviljeluse piirkondlike kavade koostamine võimaliku keskkonnasurve ohjamiseks
3	D2	Vööriikide alase teadlikkuse suurendamine nende leviku ohjamiseks
4	D2	Rahvusvahelise ballastvee konventsiooni (BWMC) ratifitseerimine, rakendamine ja osalemine piirkondlikus teabesüsteemis
5	D3, D1	Piirkondlike kalapüügi-piirangute väljatöötamine ja töönduskalade piirmõõtude kaasajastamine
6	D3, D2	Väheväärtusliku kala realiseerimise toetamine
7	D3	Püügikoormuse kohandamine hea keskkonnaseisundi tingimustele vastavaks
8	D3, D10	Püügiandmetest teavitamise elektroonilise süsteemi rakendamine kalapüügi paremaks kontrollimiseks ja püügivahendite hülgamise välistamiseks.
9	D5	Veeldatud maagaasi (LNG) laevakütusena kasutamise valmisoleku loomine
10	D5, D8, D9, D10	Otse merre juhitava sademeveekanaliseerimise ja puhastussüsteemide korrastamine, et ohjata sademeveega toitainete, ohtlike ainete ja prügi sissekannet merre
11	D8, D9	Merereostustõrje võimekuse tõhustamine keskkonnahädaolukordadele reageerimiseks merel
12	D8, D9	Merel punkerdamisega kaasnevate keskkonnariskide ohjamine
13	D10	Sadamates mereprügi, sh hüljatud kalapüügivahendite, vastuvõtmise korraldamise analüüs ja tegevuskava väljatöötamine
14	D10	Mereprügi probleemi teavitamine ja plastpakendite merre sattumise ennetamine
15	D10	Rannapiirkonna kohalike omaavalitsuste tegevuskavade koostamine ja rakendamine mereprügi vähendamiseks ja vältimiseks
16	D11	Impulsshelide registri loomine

Merestrateegia meetmekava – valdkonnad

Valdkonnad, mille kaupa meetmete vajalikkust hinnati ja uued meetmed välja töötati on toodud tabelis

Nr	HKS tunnus ja ökosüsteemi komponent
1	Looduslik mitmekesisus (D1) – Linnud
2	Looduslik mitmekesisus (D1) – Imetajad
3	Looduslik mitmekesisus (D1) ja toiduvõrgustikud (D4) – Kalad
4	Looduslik mitmekesisus (D1) – pelaagilised elupaigad
5	Võõrliigid (D2)
6	Kalad (D3)
7	Eutrofeerumine (D5)
8	Merepõhja terviklikkus (D6) ja elupaigad (D1)
9	Hüdrograafilised muutused (D7)
10	Ohtlikud ained (D8), sh toidus (D9)
11	Mereprügi (D10)
12	Veealune müra (D11)

Merestrateegia meetmekava – kaasajastamise ja uute meetmete vajalikkuse põhjendamine

Merestrateegia meetmekava – inimtegevuse valdkonnad

Teema	Tegevus
Jõgede, rannikuala või merepõhja füüsiline muutmine	Maismaa pindala suurendamine veekogu arvelt; Vooluveekogu muudatused; Rannikukaitse ja üleujutuste vastu kindlustamine; Avamererajatised; Merepõhja morfoloogia muutmine, sh süvendamine ja kaadamine
Eluta loodusvarade kaevandamine	Loodusvarade kaevandamine
Energiatootmine	Taastuvenergia tootmine, sh sellega seotud taristu; Elektrienergia ülekanne ja ühendused (kaablid)
Elusressursside ammutamine	Kala- ja karbipüük (kutseline, harrastuslik); Kala- ja karbitöötlemine; Meretaimede korjamine
Elusressursside kasvatamine	Merevesiviljelus, sh sellega seotud taristu; Magevee-vesiviljelus; Põllumajandus; Metsandus
Transport	Transporditaristu, Laevandu, Lennutransport, Maismaatransport
Kasutusviisid linnades ja tööstuses	Kasutusviisid linnades; Tööstuslik kasutus; Jäätmekäitlus ja -kõrvaldus
Turism ja vaba aeg	Turismi ja vaba aja veetmise taristu; Turismi ja vaba aja veetmisega seotud tegevused
Julgeolek/riigikaitse	Julgeolek/riigikaitse tegevused
Haridus ja teadusuuringud	Haridus ja teadusuuringud

Merestrateegia meetmekava – survetegurid

Teema	Survetegur
Bioloogilised häired	Võõrliikide sissetoomine või levik; Looduslike elukoosluste hävimine või muutumine looma- või taimeliikide kasvatamise tõttu; Liikide häirimine (nt paljunemis-, puhke- ja toitumisaladel) inimese kohalolu tõttu; Looduslike liikide väljapüük või suremus/vigastatus (töõndusliku ja harrastuspüügi tulemusel)
Füüsilised häired	Merepõhja füüsiline häirimine (ajutine või püsiv); Füüsiline kadu (merepõhja substraadi või morfoloogia pideva muutumise või mere põhja substraadi kaevandamise tõttu); Hüdroloogiliste tingimuste muutumine
Ained, prügi ja energia	Toitainete mõju – haju- ja punktreostusallikad, õhusaaste sadenemine; Orgaanilise aine mõju – haju- ja punktreostusallikad; Muude ainete (nt sünteetiliste ja mittesüsteetiliste ainete, radionukliidide) mõju – haju- ja punktreostusallikad, õhusaaste sadenemine, akuutsed juhtumid; Prügi (tahked jäätmed, sh mikroprügi) mõju; Inimtekkeline müra (impulsiivne, pidev); Muude energialiikide (sh elektromagnetväljad, valgus ja kuumus) mõju

Merestrateegia meetmekava – uued meetmed

Kood	Nimetus	HKS tunnused
BALEE-M017	Olemasoleva merekaitsealade võrgustiku tõhususe parendamine	D1, D4, D6
BALEE-M020	Kalade kudealade ja rändeteede seisundi parendamine, asurkondade turgutamine ja kaitsemeetmete ajakohastamine	D1, D3, D4
BALEE-M021	Kaaspüügi vähendamise ja vältimise tehnoloogiate rakendamine liikide kaitseks Läänemerel	D1, D3
BALEE-M026	Püügikoormuse vähendamine HKS tasemele ning vastava kontseptsiooni välja töötamine ja rakendamine	D3
BALEE-M032	Merepõhja terviklikkuse häirimise või hävitamise kompensatsioonimeetmete väljatöötamine	D6
BALEE-M035	Sinimajanduse arendusprojektide KMH ja opereerimisaegse seire miinimumnõuete paketi koostamine ja rakendamine	D6, D1, D2, D3, D4, D5, D7
BALEE-M076	Hüdromorfoloogiliste tingimuste muutmine keskkonnaseisundi lokaalseks parandamiseks	D5, D1, D4, D6, D7
BALEE-M036	Väikese väina maanteetammi avade rajamine veevahetuse parandamiseks ja väina avamiseks kalade rändeteena	D7, D1

Eutrofeerumise peamised meetmed on Veemajanduskavades 2022-2027

Merestrateegia meetmekava – uued meetmed

Kood	Nimetus	HKS tunnused
BALEE-M039	Keskkonnale ohtlike ravimijäätmete käitlemise tõhustamine ja ravimite keskkonnasõbralikuma utiliseerimise alane teavitustöö	D8, D9
BALEE-M040	Reostustõrje võimekuse tõstmine läbi uue reostustõrje (nafta ja teised ohtlikud kemikaalid) võimekusega poi- ja uurimislaeva projekteerimise ja ehitamise	D8 jt
BALEE-M079	Laevadega seotud keskkonnaohutuse tagamine merel	D8, D5, D2, D10
BALEE-M002-02	Ohtlike ainete koormuse suurenemise vältimine vesiviljeluses	D8, D9
BALEE-M046	Prügikoristuskampaaniad	D10, D6
BALEE-M047	Jäätmekäitluse keskkonnasäästlik korraldamine üleujutusriskiga rannikul ja randades	D10
BALEE-M051	Sademevee ja reovee töötlemine mikroplasti koguste vähendamiseks	D10, D8
BALEE-M053	Rehvipuru tekke vähendamine	D10
BALEE-M055	HELCOM meremüra plaani ja vajalike regulatsioonide rakendamine Eestis	D11, D1

Ohtlike ainete peamised meetmed on Veemajanduskavades 2022-2027

Merestrateegia meetmekava – horisontaalsed meetmed

Kood	Nimetus	HKS tunnused
BALEE-M056	Merealaste andmestike haldamine, andmevahetuse ja keskkonnaandmete kättesaadavuse parandamine, sh asjakohaste teenuste arendamine	D1-D11
BALEE-M057	Regulatsioonide ajakohastamine	D1-D11
BALEE-M058	Merekeskkonnakaitse alases rahvusvahelises koostöös osalemine	D1-D11
BALEE-M059	Huvigruppide teavitamine ja kaasamine merekeskkonna kaitse alastesse tegevustesse	D1-D11

Merestrateegia meetmekava – maksumus

Kokku on meetmekavas välja pakutud **21 uut meedet**

Maksumus kokku ca 46 300 000 EUR

Lisaks on välja pakutud **20 uuringut**, mis on vajalikud, et teadmiste lünki täita ja vajadusel tulevikus uusi meetmeid rakendada

Maksumus kokku ca 6 200 000 EUR

Planeeritavad uuringud

Kood	Nimetus	HKS tunnused
BALEE-R023	Uute võõrliikide keskkonnamõju väljaselgitamine ja nende tasandusmeetmete väljatöötamine	D2
BALEE-R025	Võõrliikide varajase avastamise süsteemi loomine, rakendades keskkonna DNA (eDNA) metoodikat	D2
BALEE-R027	Harrastuspüügi osatähtsuse hindamine ja reguleerimine kalavarude kasutamisel	D3, D1, D4
BALEE-R028	Kalavarude majandamiseks kasutatavate saagiandmete kalibreerimine reaalsete saakide suhtes	D3, D1, D4
BALEE-R029	Lesta ja läänemere lesta liigipõhise majandamise ettepanekute väljatöötamine	D3
BALEE-R033	Merepõhja süsteemse inventuuriprogrammi käivitamine	D6
BALEE-R060	Riski- ja seisundihinnangute abil meetmete mõju hindamine, mis panustavad liikide kaitsesse.	D1, D4, D6
BALEE-R061	Lindudele tundlike alade kaartide koostamine	D1, D4
BALEE-R063	HELCOM punase raamatu liikide inventuur	D1, D4, D6
BALEE-R078	Rannakaitse metoodikate väljatöötamine ja pilootprojektid	D7

Planeeritavad uuringud

Kood	Nimetus	HKS tunnused
BALEE-R031	Regionaalselt koordineeritud meetmete rakendamine toitainete koormuse vähendamise eesmärkide saavutamiseks	D5
BALEE-R065	Metoodika arendamine reostuskoormuse arvutamiseks jõgedest ja seiramata aladelt	D5
BALEE-R066	Tööstuses kasutatavates pesuainetes fosfori vähendamise võimalused Eestis	D5
BALEE-R077	Uuringud jätkusuutliku vesiviljeluse arendamiseks Eesti merealal	D5
BALEE-R073	Riikliku ohtlike ainete merereostuse riskianalüüsi läbiviimine nafta- ja HNS ainete kohta ning merereostusest tulenevate ohtude ja riskide mõju	D8, D9
BALEE-R080	Mereprügi allikate, leviku ja mõju uuringud	D10
BALEE-R054	Uuringud veealuse müra mõju vähendamise meetmete kehtestamiseks	D11
BALEE-R064	Ökosüsteemi teenuste määratlemine Eesti merealal	D1-D11
BALEE-R075	Ökosüsteemi põhise arvestuse kasutuselevõtt merekeskkonna kestlikul majandamisel	D1-D11
BALEE-R037	Kliimamuutuste võimalike mõjude hindamine ja vastavate vastutegevuste planeerimine	D1-D9

Erandid

- Merekeskkonna seisund sõltub eelkõige inimtegevusest ja sellest lähtuvast survest, kuid tuleb arvestada ka looduslike tingimustega, mis võib tingida seisundi paranemise lükkumise kaugemasse tulevikku
- Erandid, hea seisundi mitte saavutamise osas:
 - Viigerhülge leviala sõltub jäätingimustest
 - Eutrofeerumise puhul on täna peamiseks probleemiks merekeskkonda akumulierenud toitainete varud, kuid ilma maismaalt koormust vähendamata ei ole võimalik head keskkonnaseisundit saavutada; keskkonnaseisundi paranemiseks kulub rohkem aega, kui varasemalt arvati
 - Ohtlike ainete sisalduse ja nende mõju kadumine on samuti aeglane protsess arvestades pinnasesse ja setetesse akumulierenud ühendeid, kuid koormust on võimalik vähendada veelgi
 - Arvestades keskkonnas akumulierenud toitainete ja ohtlike ainetega võib oodata lokaalseid ja ajutisi seisundi halvenemise juhtumeid, mis kaasnevad erakordsete ilmastikutingimustega
 - Kliimamuutuste ja pikaajalise muutlikkuse mõjudega tuleb arvestada nii interpreteerides hinnangute tulemusi kui plaanides meetmeid

Täna tähelepanu eest!

Urmas Lips (urmas.lips@taltech.ee)

Tallinna Tehnikaülikool

KESKKONNAMINISTEERIUM

